

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskerens Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Formanden skriver	side 2
Vestergård i Mojbøl	side 3
Dronninglund i Vendsyssel	side 4
Veilgård i Malling	side 6
Egon Olsen	side 9
Herregårdsmad ved århundredeskiftet	side 11
Nyt fra kredsene	side 13
Slægtsgårdsstenen	side 16

Tidsskrift for
Dansk Slægtsgårdsforening

Oktober - november 2016

Nr. 444 - 73. årgang

Øvlistenen med Malling.

SLÆGTSGÅRDEN

LÆR AF FORTIDEN - LEV I NUTIDEN - VIRK FOR FREMTIDEN

Stiftet 5. juli 1941
www.slaegtsgaardsforeningen.dk

Forretningsfører:

Inger M. Hansen, Svalevej 13, 4440 Mørkøv, tlf. 59 27 59 77.
E-mail: imhan@post.tele.dk

Ejendomskonsulent:

Chefkonsulent
Michael Munthe Fog
Landboforeningen Gefion
Fulbyvej 15, 4180 Sorø
tlf.: 57 86 53 00
mmf@gefion.dk

Ejendomsrådgiver
Peter Christensen. LMO.
Asmildklostervej 11. 8800 Viborg.
Hoved tlf. 7015 4000
Tlf. 8728 2568. Mobil 3092 6269.
Mail PEC@lmo.dk - Web www.lmo.dk

Hovedbestyrelsen:

Formand:
Gunhild Olesen Møller,
»Bronzehave«,
Strædet 38, 7990 Øster Assels.
Mobil 23 32 92 10.
gunhild.olesen.moller@rn.dk

Næstformand:
Karen Jacobsen
Melbyvej 3, 5610 Assens
tlf. 64 71 23 60
kj@osterbygaard.dk
(Formand: Fynskreds)

Jens Brogaard Jensen
»Maglehøjgård«,
Hammerbakke 3, 4050 Skibby
tlf. 47 52 99 18
jensbjensen@privat.dk
(Formand: Nordsjællandskreds)

Mogens Frigaard,
»Frigård«,
Yppernemøllevej 10, Nyker,
3700 Rønne,
tlf. 56 96 30 02
mogens.frigaard@dlgtele.dk
(Formand: Bornholm-kreds)

Karen Andersen,
»Baungård«,
Vollerupvej 70, 4400 Kalundborg
tlf. 59 50 20 13
ok@dlgpost.dk
(Formand: Vestsjællandskreds)

Knud Pedersen
»KildemosegårdH
Egeskovvej 18, 4700 Næstved
tlf: 55 44 51 17
kgkildemosegaard@privat.dk
(Formand: Sjælland Syd.)

Hans Jørgen Hansen
»Bregnholt«
Adelgade 88, 4880 Nysted.
Tlf.: 54 86 42 22.
bregnholtpc@hotmail.dk
(Formand: Lolland/Falster kreds)

Gunnar Kloppenborg-Skrumsager
»Lilterp«,
Terpvej 24,
Øster Lindet,
6630 Rødding
(Formand: Haderslevkreds)

Chr. A. Krogh
Majbølvej 17, 6470 Sydals.
tlf. 74 41 53 12
(Formand: Det sydlige Sønderjylland)

Jens Ulrik Tarpgaard
»Tarpgård«,
Tarpvej 13, Vedersø, 6990 Ulfborg,
tlf.: 21 42 13 83
ju@tarpgaard.com
(Formand: Ringkøbingkreds)

Steffen Buch Juul
»Jægergården«
Høllundvej 6, Høllund, 7100 Vejle.
Tlf: 75 86 54 93.
svend-juul@hotmail.com
(Formand: Vejle-kreds)

Vibeke Binnerup
Grenåvej 281,
8963 Auning
6072 5568.
Vibeke@vestdjursnet.dk
(Formand: Århuskreds)

Gunhild Olesen Møller,
»Bronzehave«,
Strædet 38, 7990 Øster Assels.
Mobil 23 32 92 10.
(Formand: Midtjysk kreds)

Mads P. Christensen
»Als Nygaard«
Petersborgvej 11, Als,
9560 Hadsund
Tlf. 21555950
mathy@postkasse.net
(Formand: Himmerlandskreds)

Niels Ole Volhøj
»Volhøj«
Bettevej 38,
V. Tversted, 9881 Bindlev
tlf. 40 89 74 92
enovolhoj@mail.dk
(Formand: Vendsysselkreds)

Formanden skriver:

Høsten er ved at være overstået og vejret artede sig til den gode side. Det meste af høsten blev bjerget godt. Udbytteerne levede de fleste steder ikke op til forventningerne, da der havde manglet solskinstitimer. Eftersom råvaremarkedet er underlagt globale prisforhold, og der er høstet store udbytter andre steder i Verden er det en kedelig kendsgerning, at mange st år med en lille avl og priserne tilmed er lave. Der er ingen tvivl om, at landbruget gerne vil have leveret flere grise, så frem for at være kornsælgere vil flere måske vælge at producere nogle slagtesvin. Her er priserne steget pænt hen over sommeren og det samme kan siges om mælkeprisen. Der skal kun små forskydninger til på verdensplan, før det slår igennem på de hjemlige produktionsforhold. Sådan må det nødvendigvis være, når Danmark er en stor aktør på verdensplan på eksportområdet.

Som et kuriosum kan nævnes at Dansk Slægtsgårdsforening formodentlig er den eneste af sin art i verden. Jeg er for nylig af et medlem blevet oplyst om, at der ikke eksisterer lignende foreninger i vore nabolande. Det giver stof til eftertanke. Forretningsudvalget arbejder på at etablere nogle administrative løsninger, der kan holdes tingene i gang fremadrettet. Foreningen vil dog stadig gerne høre fra medlemmer, der har ideer til den fremtidige administration eller vil hjælpe med enkeltopgaver. Det vil være en løbende proces, for der opstår hele tiden nye måder at gøre tingene på.

Rundt omkring er kredsene i gang med at indsamle e-mail adresser på medlemmerne. Det sker ved henvendelse til kredsformændene og deres adresser står på side to her i bladet. Det er lidt forskelligt, hvor langt kredsene er kommet, men der er en ret stor vilje i medlemsskaren til at gå over til denne opkrævningsform. De fleste har indset, at den postgang der praktiseres i dagens Danmark ikke understøtter brevpost. E-mail adresserne skal bruges til opkrævning af kontingent, hvor det er muligt. Det kan også understøtte kredsformændene i deres arbejde, hvis der pludseligt opstår et behov for kommunikation, som fx ved aflysning af et arrangement eller et ekstra tilbud til medlemmerne. De enkelte kredses arrangementer vil fremgå af bidrag fra kredsene og oversigtsform på bagsiden af bladet Slægtsgården i år 2017. I år 2017 udsendes der ikke breve med arrangementsoplysninger til medlemmerne. Det betyder at deadlines skal respekteres så tilmeldingsfristerne til arrangementer kan overholdes. Deadlines for stof og udgivelse af bladet står på side to i Slægtsgården. Det er en fælles opgave at få tingene til at køre.

Gunhild Olesen Møller

Adresseændringer

bedes meddelt foreningens sekretær: Inger M. Hansen
Svalevej 13, 4440 Mørkøv. Tlf. 59 27 59 77

Slægtsgårdsarkivet:

Landbrugsmuseet,
Gl. Estrup, Randersvej 4,
8963 Auning, tlf. 86 48 48 16
E-mail:
arkiv@slaegtsgaardsforeningen.dk
Åbningstid: onsdag kl. 11-15.

Der er gratis adgang til arkivet,
når man til billetsalget i porten oplyser,
at man kun skal på arkivet.

Arkivarer:

Else Skovbo Jensen
Kløvervej 5, 8850 Bjerringbro.
Tlf.: 86 68 40 47.

Inge Nissen
Tåsingegade 22 st. tv., 8200 Århus N.
Tlf: 86 10 43 31 / 23 74 10 37.

Redaktion:

Ole G. Nielsen
Bøgeparken 25 B
4241 Vemmelev
Tlf. 24 93 34 12
OleGN@mail.tele.dk

Nr. 445 udkommer omkring
den 20. december 2016.
Deadline for indlæg 1. december 2016

Eftertryk tilladt med kildeangivelse.

Tryk: Jannerup AIS
Ndr. Ringgade 70 A
4200 Slagelse
Tlf. 58 52 52 22
jannerup@jannerup.dk

Vestergård i Mojbøl

Vestergård ligger i Mojbøl ejerlav, Øster Lindet sogn, Haderslev amt, og det er en af landets yngste slægtsgårde, idet familien Rindum først kom til gården i 1943, men den ejes af andet og tredje generation – Frode og Mikael Rindom.

To generation foran stuehuset på Vestergård.

Om gården fortæller Frode Rindom, at den ældst kendte mand på gården var Hans Lauritsen, der er nævnt i 1776 i forbindelse med udskiftningen af landsbyens jord. I 1870 fik gården sit nuværende navn.

Om ejerne før familien kom til gården oplyser Frode Rindom:

- 1878 Nis Hansen Holt, hans enke blev senere gift med Hans Kræmer.
- 1905 Gårdslagterfirmaet Kock og Co. frasolgte en del jord.
- 1907 Heinrich Horstmann, Holstener.
- 1907 Helen Botildus Mygind.
- 1910 Nis Kragh, Hjemmetysker.
- 1912 Johan Jørgen Nissen, Gården brændte i 1913, opbygget igen
- 1913 Dorthea Nissen, enke (født Stub)
- 1933 Helga Nissen
- 1942 Kristen Sørensen
- 1943 Jens Rindom.

Slægten

Jens Rindom var gift med Ella Kirstine og de kom til Vestergård fra Vestjylland. Da de overtog gården var arealet 26 ha, 21 ha ager og 5 ha eng. Besætningen bestod af 14 køer.

I 1973 overtog sønnen Frode Rindom gården. Han er gift med Margit, som er idrætsslærer.

De omlagde landbruget til svineproduktion. 33 søer og salg af smågrise. Senere ændrede svineproduktion, så der blev 230 søer og fuld produktion af slagtesvin. I 2011 afvikledes svineproduktionen, men markdriften er der stadig.

1982 købes Mojbølvej 9, bygningerne blev solgt til Ingrid Andersen.

1984 købes Mojbølvej 11, bygningerne afhændedes til Aksel Andersen.

1986 købes jord fra Mojbølvej 10, det ligger ved Mojbølvej nord for Mojbøl.

1989 købes Mojbølvej 13, bygningerne sælges til Susanne Dam, København.

1992 købes jorden fra "Petersholm", Prinsensvej 7.

2000 købes Mojbølvej 18. Med alle disse opkøb var arealet på 170 ha.

Margit og Frode Rindom har tre sønner. Den mellemste – Mikael – overtog i 2014 jorden fra Mojbølvej 13 og ejendommen Mojbølvej 18 (i alt 69 ha.)

Margit og Frode Rindom bor fortsat på Vestergård, medens Mikael Rindom ejer og bor i det hus, som hans farfar byggede som aftægtsbolig.

Noget af jorden er lejet ud til juletræsproduktion, resten drives fra Gram gods.

Mikael Rindom er fuldtidsansat som tekniker og service medarbejder på Gram gods, men han tager sig også af en del omvisningerne. Da Slægtsgårdsforeningen - på vej til årsmødet i Sønderborg i 2015 - besøgte Gram, var Mikael en af de tre omvisere.

Gymnastik

Mikael Rindom er gymnast på højt niveau. I 1997-1998 var han på National Danish Gymnastics Team – det der også kalder Verdenshold. Det blev verden rundt i 10 måneder med elitegymnastik.

I dag er gymnastikken indskrænket, men han er stadig instruktør for to springhold.

Om interessen for gymnastik er arvelig får stå hen, men både Mikael og hans lillebror Gert har begge været på Verdensholdet.

Markens landgris

Mikael Rindom drev et traditionelt svinebrug frem til 2007, hvor han besluttede sig for at skifte til en helt anden form for svineavl.

Grisene kom på kløvermark og blev 100 procent frilandsdyr. Virksomheden "Markens Landgris", producerer svin til julebordet. Produktionen af svin indgår i sædskiftet, og er tilrettelagt således, at de økologiske flæskestege er "grydeklare" til jul.

OGN

Mikael Rindom på marken med nogle af hans landgrise.

Dronninglund i Vendsyssel

Dronninglund er en lemlæstet herregård, hvor slottet er hotel og landbruget delt i flere dele, men den har en interessant fortid, og i år er det 300 år siden prinsesse Sophie Hedevig overtog det efter broderen, kong Frederik den Fjerde.

Dronninglund

Hundslund Kloster

Hovedgården Dronninglund er opstået af Hundslund kloster, som var et nonnekloster for Benediktinerordenen. Efter reformationen i 1536 blev klosteret krongods, men nonnerne fik ophold på livstid. I 1581 mageskiftede kong Frederik den Anden med Hundslund kloster til Hans Johansen Lindenov for Østergård og Ormstrup. Hundslund kloster blev i slægten Lindenovs eje indtil 1672, da kansler Peder Reedtz erhvervede den. Hans enke, Anna Ramel, solgte i 1690 Hundslund og en nyoprettet hovedgård, Skovsgård, til dronning Charlotte Amalie, som ændrede de to gårdes navne til henholdsvis Dronninglund og Dronninggård.

Dronningen

Charlotte Amalie (1650-1714) var datter af landgreven af Hessen-Kassel, og blev i 1667 gift med prins Christian (1646-1699), som i 1670 blev kong Christian den Femte. Hun blev mor til syv børn, bl. a. den senere kong Frederik den Fjerde, prinsesse Sophie Hedevig og prins Carl. Kongen supplerede ægteskabet med maitressen Sophie Amalie Moth, og dronningen trak sig efterhånden tilbage som en tilsidesat, men dog lykkelig, dronning. Trods Kongelovens bestemmelser fik dronningen tilladelse til at beholde sin reformerte tro, der bygger på reformatoren Calvin.

Hun havde tidligt samlet sig jordgods, og det fortsatte hun med. Hun købte også Gyldenløves palæ i København, som hun kaldte Charlottenborg.

Godssamlingen

Straks efter indgåelsen af ægteskabet modtog hun Skanderborg slot og gods som livgedigen, dvs. et gods som hun kunne nyde indtægten af livet igennem.

Ægtemanden skænkede hen efter brylluppet Gentoftegård. I 1672 modtog hun af kongen Christiansholm og Frederiksdal.

I 1678 købte hun Gjorslev og den tidligere hovedgård Højstrup, som hun genskabte.

I 1679 erhvervede hun Søholm, som blev lagt til Gjorslev. I 1682 fik hun Bagsværdgård af kongen og i 1685 Dronninggård i Nordsjælland. Samme år købte hun selv Papirmøllen ved Strandvejen.

I 1689 købte hun Erikstrup og en forvaltergård i Holtug, som begge blev lagt til Gjorslev.

Samme år sikrede hun sig Børglum kloster og året efter Dronninglund.

I 1694 overtog hun Vemmetofte og i 1704 købte hun Frøsløvgård, der blev lagt til Højstrup.

I 1699 modtog hun Nykøbing slot og Falster som livgedigen og samme år fik hun lagt Ålholm til livgedignet.

Det meste gods beholdt hun til sin død, hvorefter hendes børn tog over.

Dronninglund

Dronning Charlotte Amalie residerede i flere somre på Dronninglund. I skiftet efter dronningen tilfaldt Dronninglund og Dronninggård sønnen, kong Frederik den Fjerde. I 1716 mageskiftede kongen med søsteren, prinsesse Sophie Hedevig (1677-1735), så hun fik Dronninglund m. m. mod at han fik Gjorslev og Erikstrup på Stevns.

Prinsesse Sophie Hedevig havde valgt at tage ophold på Vemmetofte sammen med broderen prins Carl (1680-1729). De var begge ugifte, og de brød sig ikke om broderens erotiske kollektion. Kongen var gift med dronning Louise med også to gange viet til venstrehånd, foruden det, der også var i brug.

Prinsesse Sophie Hedevig tog om sommeren ophold på Dronninglund, hvor navnlig den gamle klosterkirke nød godt af hendes interesse. Bemærkelsesværdigt er hendes omsorg for skolevæsenet på det vendsysselske gods. Ikke mindre end syv almueskoler oprettedes i 1719. (Allerede året før havde broderen prins Carl ladet opføre skoler på Vemmetofte.)

Skolernes vedligeholdelse blev pålagt Dronninglunds ejere, som en varig behæftelse, en servitut, der i længden følte trykkende og endelig blev afløst i 1849.

I 1730 afhændede prinsessen sine tre godser i Vendsyssel til overkammerherre Carl Adolf von Plessen, der var hofchef for søskendeparret på Vemmetofte. Prins Carl var et venligt og gavmildt gemyt, der havde lånt 75.000 rdl. af von Plessen, og efter prinsens død, havde prinsessen overtaget hans forpligtigelser. De 60.000 rdl. godserne kostede, kunne gå af på gælden.

Dronning Charlotte Amalie

Prinsesse Sophie Hedevig

I 1735 solgte Carl Adolf von Plessen de vendsysselske besiddelser for at koncentrere sig om sine syv sydsjællandske herregårde. Carl Adolf von Plessen var også engageret i oversøisk handel, både i det asiatiske og det Vestindiske-guinesiske Kompagni.

Dronninglund slot

Dronninglund slot, som den gamle hovedbygning kaldes, består af et trefløjet anlæg og kirkefløjen Kirken er fra Benediktinernonneklosteret ligesom øst og sydfløjen. Vestfløjen er opført af Hans Johansen Lindenov efter hans overtagelse af herregården. Omkring 1755 begyndte generalbygmester Lauritz de Thurah for lensgreve Adam Gottlob Moltke, som havde erhvervet hovedgården i 1754, en ombygning, så hele anlægget fik en mere harmonisk karakter.

Dronninglund set fra luften

Veilgård i Malling

I april 1941 skænkede ugebladet Familie Journalen et dannebrogstæg til gårdejer Kristian N. Kristiansen, Veilgård. Det var det første flag ugebladet forærede til en gammel dansk slægtsgård. Begrundelsen for at Veilgård skulle være den første var, at Veilgård var Danmarks ældste slægtsgård.

I 2009 døde ejeren, Stig Øvle Kristiansen, og familien besluttede at afhænde gårde. Eller rettere det der var tilbage af den, for Mallings vækst havde været hård ved den gamle slægtsgårds tilliggende.

Arkivleder Kirsten Williams, Beder-Malling Egnarkiv fortæller om:

Øvleslægten fra Malling fejrede i 2013 sit 550 års jubilæum

Det er Danmarks ældste bondeslægt, der stammer fra Veilgaarden matr. nr. 14 i Malling. Det første sikre dokument om gården er fra 1463, hvor væbner Jes Persen på kirkegården i Malling får vidnesbyrd fra 24 dannemænd om, at gården er hans sande "Olde arv" dvs. den er hans med rette, hans arvegods fra hans fædre. Det tyder på, at slægten i gården går mindst 2-4 generationer længere tilbage, dvs. ca. 100 år længere tilbage.

Dokumentet, der er skrevet på pergament med to vokssegl, befinder sig nu på Rigsarkivet. Dokumentet viser tillige, at gårdens ager (marker) ligger skiftevis med de andre by mænds, som det var skik, mens der er et Enemærke, nemlig Østerskov, som kun ejeren bestemte over. Østerskov på Fløjstrupvej, som stadig er indhegnet af stendiger på nogle sider, må så mindst være omkring 600 år.

Mallinggaard matr. nr. 15, tvilling gård til Veilgaard

Eske Mickelsen Øuli (ejer 1567-1593) skøder i 1593 halvdelen af gården til sønnen Øfli Eskesen. Man må deraf slutte, at den tidligere er blevet delt i forbindelse med arveskifte. Det skal forstås sådan, at der er to huse på samme gårdsplads, en såkaldt tvillingegård eller halvgård med hvert sit matr. nr. 14 og 15. Matr. nr. 15 er Mallinggård, som i 1869 flyttes ud på Fløjstrupvej. Den er nu nedrevet for at give plads til bofællesskabet Annelund.

Udgivelser om Øvle slægten

Vi har så mange oplysninger om slægten, fordi en landinspektør fra Odder, A. Eriksen, interesserer sig for slægts-historie og i 1917 udgiver "Øvle Slægten og dens Hjem". Senere er der dannet en Øvleforening, der har udgivet en årbog i 1964 og 1969, og som forsøger at holde styr på de utallige efterkommere. De fylder i øjeblikket 15 ringbind på Arkivet!

Selvejergård, rettighederne anfægtes.

Vi kender ikke ejerne fra 1470-1524. Gårdmand Mickel Øuli ejer Veilgaarden fra 1524-1567, og får på Viborg Landsting læst dokumentet fra 1463, formodentlig for at få tinglæst sin ret til gården. Mickel eller hans hustru Birgitte Ibsdatter må være barnebarn af Jes Persen. Gården er en selvejergård, som der kun er få af. Det almindelige er, at jordene og gårdene ejes af kongen, adelen og gejstligheden. Bønderne bor på gårdene som fæstebønder, der skal arbejde for ejeren. Selvejerrettighederne bliver anfægtet af baroniet Gyldenkrone på Vilhelmsborg i 1770-erne og en senere ejer, Øvle Eskesen, må i 1847 betale 2000 Rigsdaler for "Herlighedsretten", så der ikke længere skulle betales landgilde eller ydes hoveri. Hvordan det kunne gå til, når de gamle dokumenter fastlagde selvejerrettighederne vides ikke.

Slægtsnavnet Øvle

Navnet Øvle optræder første gang i en runeindskrift på et jernbeslag på den rigt beslædede dør til det gamle kapitelhus i Slesvig ca. 1150-1250 "Øfli me fecit" (Øvli gjorde mig). Næste gang navnet omtales, er den nævnte Mickel Øuli på Viborg Landsting. Navnet staves på flere forskellige måder: Øfli, Øuffle, Øvli, Øfflisen, Øvlisen m.fl.

Gården arves fra far til søn 1524-1855

Fra Mickel Øvli 1524 er gården gået i arv fra far til søn indtil 1855, hvor Øvli Eskisen dør 35 år gammel uden at efterlade sig en arving. Hans enke Karen Rasmusdatter er imidlertid datter-datter-datter af Øvli Eskisen, der ejer gården 1765-1783 og hendes mor kusine til ægtemanden Øvli. Hun gifter sig med Christian Sørensen, der har gården 1856-1885. Dermed er Veilgaarden stadig i slægtens besiddelse gennem kvindelinen, indtil den sidste ejer Stig Øvle Kristiansen dør i 2009. Veilgaarden sælges og går ud af slægtens eje.

Branden på Veilgaard 1908

Det gamle Veilgaard er brændt i 1700 tallet og igen i 1908. Den lå omtrent, hvor Ansgar Trævarefabrik i dag ligger på Dampmøllevej.

Den nye Veilgaard opføres lige syd for Malling på Sofienlystvej, så den ligger mere bekvemt for markerne. I forbindelse med branden som begynder pludseligt, har der været rygter om, at den skulle være påsat, fordi mælkepengene manglede. Hvis der ikke er nogen hjemme, når kussen kommer fra mejeriet, bliver beløbet lagt i en kasse. Og pengene er væk. Branden er så voldsom, at man skønner det nødvendigt at sende bud efter slukningsmateriel fra Odder. Her beslutter man sig til at sende det med HHJ Jernbanen, da det tager for lang tid at køre. Inden det bliver organiseret, er branden nærmest overstået, hvorfor det ikke kommer i brug. Gaarden brænder ned til grunden. Beder-Malling Kommune kommer alligevel til at betale for transporten med toget.

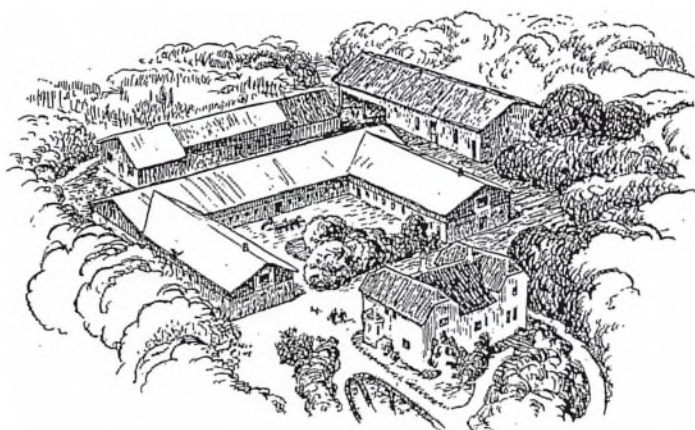
Ingen mennesker kommer til skade, og alle ejendommens papirer er uskadede, da de ligger i et brand-sikret rum hos naboen - Dampmøllen. Nevøen Kristen Kristensen får et guldur af Brandforsikringen for sin indsats.

Slægtens Øvles våbenskjold.

Christian Dams artikel i Familie Journalen nr. 18 fra 1941:

Øvle-Slægten paa Vejelgaard i Malling

Veilgård 1941. Tegning fra Familie Journalen.

Udover de sønderjyske er der tilsyneladende faa Slægtsgaarde her i Landet, som kan føres mere end 500 Aar tilbage. Blandt disse er "Vejelgaard" i Malling ved Aarhus, som nu tilhører Kr. N. Kristiansen. Gaardens første kendte Ejer af hans Slægt nævnes 1463, og de sidste Undersøgelser naar endnu længere tilbage, idet Slægten skal have været paa Gaarden før 1421.

Navnet Øvle stammer fra Gaardens Ejer Mickel Ouli, efter hvem Øuli eller senere Øffi og Øvle blev et fast Mandsnavn i Slægten. Det første Dokument, som direkte omhandler Slægten og Gaarden, er fra 1463. I dette Dokument, som nu findes paa Rigsarkivet, bevidner 24 Danne mænd af Malling, Pøel og Starup, at "Den Gaard, som Jes Persen i Malling ibor, er hans rette Oldearf og havde været siden førstenævnte Bønder til vort kom og saa til nu!" Ordene "rette Oldearf" fortæller os, at Jes Persens eller Jes Pedersens Forældre allerede før ham havde beboet Gaarden, og man kan derfor uden tvivl roligt gaa baade en og to Generationer tilbage, saaledes at det Aarstal, 1421, som man er kommet tilbage til, sikkert ikke ligger for langt tilbage. Slægten turde snarere have været endnu længere paa Gaarden.

Jes Pedersen, som altsaa er den første kendte ejer, førte adeligt Vaaben og nævnes i flere Dokumenter fra hin Tid som Junker Jes Pedersen. Han har været en Mand af betydning, ikke alene fordi han ejede Gaarden i Malling og tilhørte Lavadelen, men ogsaa fordi han efter Tidens Forhold har været en kundskabsrig Mand. Han var blandt andet skrivekyndig, og skrev tilsyneladende endda ogsaa Plattysk, noget, som han maa have lært paa Rejser i Tyskland eller ved Erik af Pommerens Hof.

En anden af Slægten, der har været Udfærdstrang i, var Peder Øvlisen, født 1695 paa den gamle Mallinggaard. Han skal have været med paa Tordenskjolds Skibe i den store nordiske Krig. Peter Øvlisen er ikke blevet ked af Søen, tværtimod fortsatte han efter Krigen som fredelig Skipper, der ved sin Død kunne overlade Familien paa Fædrenegaarden en betydelig Formue.

Slægten synes paa denne Tid at være inde i en Nedgangsperiode, idet Øffi Pedersen, der drev Gaarden fra 1690 til 1732, døde som en nærmest fattig Mand. Hans Enke maatte fraflytte Gaarden. Hvorledes dette er gaet til vides

ikke bestemt. Men der er forskellige Gisninger, hvoraf den mest interessante gaar ud paa, at Øffi Pedersen tabte sin Formue i Terningspil med en Junker Staal, som skal have brugt falske Terninger. En anden Fortælling gaar ud paa, at en Røverbande paa denne Tid terroriserede Mallingegnen. Røverne overfaldt de vejfarende, trængte ved Nattetid ind i Gaardene, bandt og kneblede Beboerne og stjal alt af Værdi Det skal efter Fortællingen være dem, der plyndrede Øffi Pedersen. Røverbanden skal til sidst være blevet fanget, og deres Tyvegods, eller dele deraf, skal man have fundet gemt i et gammelt Ligkapael under Malling Kirke.

I denne Nedgangstid synes Øvlislægtens Selvejerrettigheder, som havde bestaaet fra før Jes Pedersens Dage, for første Gang at være blevet antastet. Gaarden behandles og benævnes i denne Tid snart som Selvejergaard snart som Fæstegaard. Det kan tænkes, at Wilhelm Marselis, som havde købt Baroniet Wilmhelmsborg, det tidligere Skumstrup, ikke har kendt Forskel paa den gamle Selvejergaard og de Fæstegaarde, som hørte under Godset. Eller ogsaa har Baroniet ved List eller Tvang søgt at sætte sig i Besiddelse af den gode gaard. Maaske har Øffi Pedersen laant Penge af Herremanden og derved givet afkald paa Selvejerrettighederne, eller er frivilligt blevet Fæstebonde for "Værnets Skyld". Det er kun Gisninger, man har at holde sig til. Men en Kendsgerning er, at hans Søn, Eske Øvlisen, som maa have været en kraftigere Personlighed, der havde købt sin Fødegård ved Tvangsauktion, haardnakket hævdede Selvejerrettighederne overfor Baroniet. Og han fortsatte endda dermed efter at hans søn, Øvli Eskesen, efter en Overtagelse af Gaarden, havde taget Fæstebrev fra Wilmhelmsborg og havde lovet "at svare alle kongelige Skatter, Landgilde, Ægt og Arbejde samt under Fæstets Fortabelse at være Herskabet hørig og lydige". Det var haarde Betingelser, som man ikke skulde synes nogen vilde give sig frivilligt ind under. Den gamle lod sig heller dupere, tværtimod overdrog han uden videre Sønnen Gaarden som Selvejergaard, signerede Skødet og lod det tingløse hed Wilmhelmsborg Birk. Den unge Øvli har sikkert ikke befundet sig vel, i Klemme som han var mellem den gamle, karakterfaste Far og Baroniet. Men hvorom alting er, det lykkedes i den følgende Tid stadig Slægten at holde Gaarden som Selvejergaard.

Gaarden er saa vidt man ved brændt to gange, nemlig i 1760 og i 1908. Den sidste Gang flyttede Ejeren den længere mod Nord, saa Vejelgaard nu ligger et stykke udenfor Malling.

Paa Gaarden opbevares nogle svære Egetræsstole og nogle Sølvskeer fra Midten af det 18. Aarhundrede, ligesom man ogsaa har en Dragkiste fra omtrent samme Tid.

Gennem mere end 500 Aar, i Opgangs og Nedgang, har Slægten formaet at holde Gaarden, og Aanden fra den lange tid har bundfældet sig i de nulevende Generationer, som slægts og selvbevidst fortsætter Fædrenes og Mødrenes Arbejde med at værne om det gamle Hjem, den gamle Jord. Under en Festlighed paa Vejelgaard fik Gaardejer Kr. N. Kristiansen det smukke Dannebrogssflag og Slægtsbogen overrakt.

Stuehuset opført 1908 efter brand.

Slægtsoversigt

- 1463-1470 Væbner Jes Persen.
- 1470-1524 Ejer ukendt.
- 1524-1567 Mickel Øuli gift med Birgitte Ibsdatter.
Mickel Øuli får på Viborg Landsting sin ret til gården. Han eller hustruen må være barnebarn af Jes Persen.
- 1567-1593 Eske Mickelsen Øuli
Gift med Kirsten Eskedatter.
De skænkede malmlysestager til Malling kirke med inskription, og navnet stavedes Eyfle.
- 1593-1633 Øffli Eskesen gift med Kirsten Sørensdaughter.
- 1633-1690 Peder Øfflisen gift med Ane Jespersdaughter.
- 1690-1732 Øffli Pedersen gift tre gange med sønnen af første ægteskab med Ane Nielsdaughter overtog gården.
- 1732-1765 Eske Øvlesen gift med Maren Nielsdaughter.
- 1765-1783 Øvli Eskesen gift med Maren Nielsdaughter, der sad med gården til 1803.
- 1803-1847 Eski Øvlisen gift med Kirsten Rasmussen.
- 1847-1855 Øvli Eskisen gift med Karen Rasmusdaughter, datter-datter-datter af Øvli Eskisen, der havde Veilgård 1732-1765.
- 1856-1885 Christian Sørensen. Han gifter mig med enken Karen Rasmusdaughter.
- 885-1917 Øvle Kristiansen gift med Kirstine Cathrine Nielsen.
- 1917-1956 Kristian N. Kristiansen gift med Olga Margrethe Johanne f. Nielsen.
- 1956-1984 Knud Kristiansen gift med Marie.
- 1984-2009 Stig Øvle Kristiansen gift med Lone.
- 2009-2012 Enken Lone Kristiansen.

Egon Olsen

*Af Jon A.P. Gissel,
historiker, dr.phil.*

Som de fleste danskere så jeg i 1970'erne filmserien "Olsenbanden" og morede mig over den trods de mange gentagelser og klicheerne af typen "de dumme politifolk". Nogle år senere blev flere af filmene genudsendt i fjernsynet, og da slog det mig, hvor uhyggelig en skikkelse Egon – fremragende spillet af Ove Sprogø - egentlig er: En fanatiker og demagog, som kun interesserer sig for sine såkaldte geniale planer, "kuppet over alle kup", og ikke for hverken loven eller de mennesker, han har at gøre med. Et eksempel på, at intelligens ikke er nogen garanti for hverken lovlighed eller menneskeligt hensyn.

Hvis vi nu skal overveje den fiktive skikkelse Egon Olsen nærmere, må vi spørge, om han kunne have handlet anderledes, levet anderledes, været anderledes? I kulturkampen i 1800-tallets sidste årtier var der en dyb forskel på dem, der mente, at menneskers handlinger sker ved nødvendighedens lov som naturlovene, at arv og miljø, en årsagslov dikterer alt, og dem der holdt på, at mennesket i et eller andet mål har en fri vilje, altså er medbestemmende på sin egen skæbne. Teologen Henrik Scharling brugte følgende billede i sin Christelig Sædelære: "Men som man ved Vintertide, naar de stivnede Isflader dække over Sø og Hav og binde Alt i Død og Stilhed, pludselig langt ude i Synskredsen kan opdage en liden mørk Stribe, og denne Stribe udvider sig - det er Vandet, der sprænger Isen og snart bryder de store døde Flader, saa at inden føie Tid Alt atter bliver Liv og Bevægelighed: saaledes gaar det ogsaa her. Ikke langt udenfor os, men tværtimod dybt inde i os opdage vi et lidet aabent Punkt, der stedse udvider sig mere og mere, indtil omsider hin urokkelige Nødvendighed er bleven gjenembrudt, og Alt bliver til Liv og Bevægelighed. Dette aabne Punkt er et kraftigt: jeg vil ikke! Jeg føler en Kraft inden i mig til at modstaae den ganske Omverden; den kan, om den vil, knuse mig, tilintetgjøre mig, men den kan ikke kue eller tvinge hint aabne Punkt." Tanken er, at mennesket ikke på forhånd er bundet til en skæbne, men har mulighed for at sige fra, at bryde sin egen vej. En anden teolog, biskop Martensen, talte om mulighedens kategori. Hvordan ser Egon Olsen ud i dette lys?

Filmenes holdning er, at vaneforbryderen bliver ved med at gøre det samme. Det fremstår som en nødvendighed. Vi, der mener, at mennesket ikke er slave af sin skæbne, men har mulighed for at træffe et valg, må fastholde, at der havde været en anden mulighed for Egon Olsen: Hans særprægede og utvivlsomt store evner havde kunnet bruges på en anden måde. Det ensidige i hans tilbøjelighed til det kriminelle og hans egen eftergivenhed for den har lagt et ispanser om hans tankegang. Hvis han havde kæmpet for at udrette noget andet, blive noget andet, havde det kunnet komme anderledes liv og bevægelighed i hans person. Nu viser hans væremåde en fastlåst rolle, en livsbane som er fastlagt. Men hans energi og fremdrift havde kunnet ledes ind i andre kanaler. Selv hvis han derved var kommet til at føle, at hans intelligens ikke blev vurderet efter fortjeneste, havde det dog været bedre end en kriminel løbebane med sine følgesvende som redskaber. Vi får ikke i filmene noget at vide om hans baggrund, så vidt jeg husker. Og måske er

det godt det samme, når det nu skal være morsomt. Måske havde der i den været en stærk tilbøjelighed til den handle-måde, man ser i filmene, men muligheden for, at han kunne gå en anden vej, må oprindeligt have været til stede. Man kan sige, at han betaler prisen, idet han i film efter film havner i Vridsløselille, men hans evner kunne være brugt på en anderledes frugtbar måde.

Han imponerer de to andre, Kjeld og Benny, bliver en falsk autoritet for dem. Dels leder han dem ud ad et galt spor, dels Netop spørgsmålet om autoritet har været et problem i dansk kultur siden kulturkampen i 1800-tallets sidste årtier: Opgør med autoriteter er blevet fremhævet som noget positivt. Og Egon Olsen er hæmningsløs. Hæmningsløshed medfører store problemer, og i lang tid har stærke kræfter kæmpet mod hæmninger. Men til syvende og sidst kan vi ikke undvære autoritet. Rønshovedgruppen, som interesserer sig for dannelse, holdt i begyndelsen af oktober et møde om autoritet og manglen på samme, hvor det netop blev fremhævet, at autoritet gennem lang tid er blevet beskrevet negativt. Det mener jeg er fuldstændig rigtigt: "Opgør med autoriteter" er gennem lang tid blevet fremstillet som noget fordelagtigt, i den akademiske verden og i medierne. Det har været på vej siden den nævnte kulturkamp i 1800-tallet, som jeg har beskrevet i bogen Konservatisme og Kulturkamp. Men jeg vil gerne sige, at hvis vi nedlægger autoriteterne, opstår der falske autoriteter, forbrydere eller kendis'er, f.eks. Vi kan ikke undvære autoriteter, men vi må lære at skelne mellem gode og dårlige autoriteter.

Er lovbrud populært? I hvert fald gør filmene sig betydelig umage for, at de skal blive det. Den første af filmene, fra 1968, sluttede med budskabet om, at forbrydelse ikke betaler sig, men dette perspektiv gik tabt, efterhånden som serien udviklede sig. Der blev også gjort meget i filmene for at fremstille de højere samfundslag som usympatiske. Serien fik som helhed en antikonservativ holdning, præget af radikalisme og 1970'ernes negative syn på det borgerlige. Ikke uden grund blev filmene gerne bragt i fjernsynet i det kommunistiske DDR. At de menige seere i denne stat måske har forstået dem på en anden måde end styret, er en anden sag.

Seriens problematiske forhold til etikken kommer særlig tydeligt frem i en bestemt episode: En alkoholiker prøver i en af filmene at holde op med at drikke, men i stedet for at vise bestræbelsen, hans "jeg vil ikke!", sympati, gør

filmen den fanatisk-komisk. Til sidst bliver han med vold, trods sine protester sat ind i en lastbil fuld af øl og falder da tilbage i drikkeriet igen. Er det virkelig morsomt? Filmens holdning synes at være: En gang alkoholiker, altid alkoholiker. Den, som prøver at bryde igennem sin elendighed, at besejre en destruktiv tilbøjelighed, fremstilles som latterlig. Det synes jeg, er en meget betænkelig holdning, også i en film der vil være morsom. Holdningen til alkoholikeren er den samme som til Egon, mesterforbryderen: Karakteren, livsbanen er fastlagt en gang for alle, mennesket har ikke nogen dannelighed, som Martensen sagde, kan ikke bryde af, bryde isen, med Scharlings billede. Det fremstår, som om det er en nødvendighed, at de handler sådan. Men jeg mener, det er vigtigt for vor agtelse for mennesker, at de ikke er sat på skinner fra begyndelsen, men har en mulighed for at tage en anden, en mere positiv retning.

Hvis mennesket kun følger sin tilbøjelighed, sin lyst om man vil, som en nødvendighed, hvis man frakender det valgets mulighed, fratager man det en meget væsentlig del af dets menneskelighed. Det er menneskeligheden, der er på spil.

Jeg vil slutte dette forsøg på at tage spøg alvorligt med at sige, at jeg stadig kan glæde mig over de gode skuespillere, ikke mindst Ove Sprogø i hovedrollen. Når filmene er bedst, er de virkelig opfindsomme. Men når der er tale om populære film, er det så meget vigtigere at se på, hvilken holdning, hvilken etik, de tilkendegiver. Film har magt. Det morsomme kan også blive et dække for en holdning, der egentlig er dybt problematisk. Det er ikke ualmindeligt, at komedier beskriver typer, men det er også vigtigt, hvilke signaler man udsender. Filmmagere har også et ansvar, ligesom Egon Olsen har det for sit eget liv.

Forretningsføreren meddeler:

Til medlemmerne

Send venligst jeres mailadresse til forretningsføreren på mail: imhan@post.tele.dk
Vi vil gerne spare på porto og breve og i stedet sende mails til medlemmerne.

*Mange hilsner
Inger*

Nye MEDLEMMER

Gårdejer
Niels Erik Munch-Christensen
"Taagerudsgaard"
Ulstrupvej 4
4682 Tureby

Godsejer
Helge Danneskiold-Samsøe
Øllingsø Gods
Græshavevej 33
4920 Søllested

Herregårdsmad ved århundredskiftet

Constantinborg

Fra Slægtsgårdsarkivet har redaktionen modtaget denne beretning fra gamle dage om tyendets tarvelige kost. Artiklen er skrevet af August F. Schmidt.

Det var i ældre tid almindelig tale, at den føde, der serveredes for herregårdenes tjenestefolk var ringe og præget af stor økonomi. Af de overleverede oplysninger om emnet fremgår det, at der var noget om snakken.

Kosten på de fleste større gårde var ringe, men det var den også på mindre ejendomme såvel som i småkårshjemmene. Fattigdom gjorde den største sparsommelighed nødvendig på alle livets områder. Da det har sin kulturhistoriske interesse at kende til den gammeldags bespisning, er det af værdi, at der forefindes enkelte autentiske oplysninger om den føde, der førhen sattes frem for tyendet.

Kosten på Constantinborg

Det kan således nævnes, at der er bevaret et madplan fra 1877 for herregården Constantinborg ved Århus. Ejeren var generalkonsul Hendrik Pontoppidan, Hamborg.

Kosten bestod om morgenen af mælkebrød og en rundtenom med smør. Om vinteren gaves ikke mellemmad om formiddagen, men ellers bestod såvel formiddags- som eftermiddagsmellemmaden af en rundtenom med smør (om vinteren fedt) og pålæg. Middagen var om søndagen i almindelighed risgrød og som efterret en smørlod, der i reglen smurtes på brød, derefter kaffe.

Om mandagen vælling og stegt flæsk, tirsdag ærter og flæsk. Onsdag kærnemælk eller sød vælling og pandekager. Torsdag kål og flæsk. Fredag øllebrød og pandekager. Lørdag fersk suppe og kalvekød eller hvidkålssuppe og svinekød eller grød og æggecake. Til aften gaves skiftevis nykogt grød af hele gryne med mælk og mælkegrød. Alle helligdage gaves sigtebrød i stedet for grovbrød. I høsten serveredes jævnlig, dog ikke som regel, kaffe. Om søndagen og i hø- og sædhøsten fik folkene en snaps til mellemmaden, men ellers gaves ikke brændevin.

Således var kostplanen på Constantinborg. Man må gå ud fra, at føden her var bedre end på andre herregårde, ellers var oplysningerne herom sikkert ikke blevet offentliggjort i Ugeskrift for Landmænd.

Dagbogen fra Astrup

Det er så heldigt, at vi også har oplysninger om maden på Astrup i Grinderslev sogn omkring 1900. Denne sallingske

herregård ejedes da af enkefru Kamma Müller, hvis mand, kaptajn A. L. H. Müller, døde i 1884. Hun solgte Astrup i 1906. En datter af dette ægtepar, frk. Gyrithe Müller, født på Astrup 1870 skulle ved 1900 forestå herregårdens husholdning. Til brug for denne virksomhed indrettede hun en opskrivningsbog, der giver detaljerede oplysninger om den mad, der blev serveret for gårdens store folkehald. Denne på sit område værdifulde opskrivningsbog blev i 1955 givet til Dansk Folkemindesamling. Dagbogen, der har sin særlige interesse ved at være blevet til under arbejdet i køkkenet, indeholder desværre meget lidt om middagsmaden, men til gengæld er der detaljerede oplysninger om mellemmaden sommer og vinter, om bespisningen i julen samt på helligdage og festdage.

Fra 1. april til 15. oktober fik man davre kl. 5 om morgenen og nadver ca. kl. 8 aften. Karlene fik 1½ stykke rugbrød til mælk om morgenen. 1 stk. rugbrød med ost om formiddagen. 1½ do. om eftermiddagen grød om aftenen. Fodermesteren fik kaffe om morgenen, 1 bar sigtebrød. 1 do. rugbrød og 1 med ost, som de andre om eftermiddagen. Staldkarlen fik 1 ekstra med ost om morgenen. Pigerne fik kaffe og 1 bar sigte og 1 rug med ost om morgenen. 1 rug med kød og 1 rug med ost om eftermiddagen. Ens hele året. Vaskedagen fik de 1 rug med kød ekstra om formiddagen og 1 bar sigte til teen om aftenen. Om søndagen fik karlene knaldkaffe til morgen. Om eftermiddagen 1 rugmellemmad med kød og 1 sigte med ost. Pigerne fik to sigte med kød og ost. I høsten fik karlene ½ med ost mere om formiddagen.

I dagene 7.-10. marts 1902 var der damptærskning på Astrup. Middagen indtoges da kl. 11½. Mellemmad kl. 3½: 1½ kød på den halve. Ost til mellemmad. Te og bar sigte til aften. Den store gryde var fuld til randen, vistnok med kærnemælksvælling.

En søndag formiddag var der snekastning. Ingen mellemmad, men kaffe kl. 7 med en bar sigte.

Sammenfatning

Vi skal nu ikke høre mere af den lærerige husholdningsbog fra Astrup, idet de anførte oplysninger turde være nok til at give et indtryk af den bespisning, der her var gængs omkring århundredskiftet. Som man vil have set, har det været en ret tarvelig kost, der da blev budt folkene på Jenles nabogård, og det kunne vel være anledning til at fremføre temperamentsfulde bemærkninger om den føde, der på Astrup, som på de fleste andre herregårde, blev sat frem til tyendes bespisning.

Man skal dog ikke her komme nærmere ind på et spørgsmål, der nu heldigvis hører historien til. En trøst må det være, at folk i gammel tid ikke kendte til en senere tids bedre levemåde, hvorfor de vel ikke har ærgret sig syndeligt over en ensartet føde, bare de ikke sultede, og det gjorde de trods alt ikke på herregårdene.

TIL VORE MEDLEMMER

Indsamling af e-mail adresser.

I bedes kontakte jeres kredsformand og meddele jeres e-mailadresse. Hvis I ikke har e-mail bedes I også meddele det til jeres kredsformand.

Webmaster.

Foreningen vil gerne i kontakt med en person der vil være webmaster for Dansk Slægtsgårdsforening. Opgaven består hovedsageligt i at lægge bestyrelsesændringer og arrangementer på hjemmesiden.

Det kunne eventuelt være i tilknytning til Slægtsgårdsarkivet på Gl. Estrup, men opgaven kan løses per mail overalt i landet.

For indeværende er der to frivillige hjælpere på Slægtsgårdsarkivet der har til opgave at indsamle oplysninger om slægtsgårde. Den del af foreningens virke omkring Slægtsgårdsarkivet fortsætter uændret. Slægtsgårdsarkivet har åbent hver onsdag.

*Gunhild Olesen Møller
Landsformand for Dansk Slægtsgårdsforening.*

JENS OG ANNA JENSENS FOND

Dansk Slægtsgårdsforening administrerer Jens og Anna Jensens Fond,
der uddeler rejselegatertil unge, der vil uddanne sig
i teoretisk eller praktisk landbrug i udlandet.

Legatportioner på 5.000 og 10.000 kr. uddeles til ansøgere,
der for at komme i betragtning, er i udlandet mindst 6 eller 8 måneder.

Ansøgning sendes til:
Carl Martin Christensen,
Rugvænget 5,
5400 Bogense.

NYT FRA KREDSENE

Kredsens arrangementer er interessante, og alle er velkomne til at deltage i det, der har interesse. Hvis man vil vide mere om et arrangement, så tag kontakt med formanden for den arrangerende kreds, navn og telefonnummer findes side 2.

Alle aktuelle indbydelser til kredsens arrangementer kan ses på foreningens hjemmeside www.slaegtsgaardsforeningen.dk under punktet kalender.

Himmerlandskredsen

Vi besøgte Mariagerfjord Vand A/S den 7. september, hvor direktør Søren Erikstrup fortalte os om ideen med et stort renseanlæg, der kan rense al spildevand fra kommunen, bortset fra bebyggelsen i det åbne land.

Vi fik under Søren Erikstrups orientering om bygning af renselanlægget og de omfattende rørarbejder rundt omkring i kommunen, dejlig kage med kaffe og frisk vand. Under rundvisningen på anlægget startede vi med at se en robot, der selv tog prøver af spildevandet, for at tjekke der ikke kommer noget dårligt spildevand ud i Kattegat, hvor udløbet er.

Derefter så vi, hvor spildevandet kommer ind og bliver grovrenset for større ting og sandet bliver vasket fra, så gik vi videre til "ingeniørgangen", det er det store teknikrum. Så ud til deres biogasanlæg, som nok skal udbygges, når de ud i fremtiden skal behandle mere spildevand, og afsætte deres biogas til Hadsund Fjernvarme, der vil bruge det i stedet for træfils.

Endelig så vi de 6 meter dybe spildevandstanke, hvor den biologiske rensning foregår med iltning af væsken og bag efter er vandet klar til at flyde de 16,5 km ud til Kattegat, hvor det kommer ud i 4 meters dybde, så var det jo godt, vi havde "smagt på det gode vand" inden.

Der var 10 spørgelystne deltagere, hvor kom omkring emnet i hele kredsens område.

Har du et godt emne til et besøg, kan du altid kontakte bestyrelsen. Vi arbejder nu med en rundvisning i Aalborg, tidspunktet bliver i den lyse tid af året, da byen tager sig bedst ud der.

Mads P. Christensen

Lolland-Falsterkredsen

Den 7. september afholdt Lolland-Falster kreds driftsbesøg på Øllingsøe gods ved Græshave.

Greve Helge Danneskiold-Samsøe fortalte levende om godsets historie, som går tilbage til 1300 tallet. I tre år som kongsgård erhvervede Øllingsøe talrige huse og gårde, en vejmølle, tre kirker og kongetiende fra 16 sogne. I 1790 kom Øllingsøe på familiens hænder. Godset har lige som andre godser eller for den sags skyld hele landbrugserhvervet været gennem store omlægninger med mange ansatte til nogle få og udvidelse af maskinparken. Godset erstattede kærerne med æglæggende høns, som blev sat ud i 1970, og Øllingsøe er i dag en ren planteavlsejendom. Fra 23 forskellige afgrøder var der på et tidspunkt kun en nemlig hvede. I dag dyrkes der byg, hvede, roer, konservesærter og spinat.

Øllingsøe ligger på det flade Lolland med højeste punkt på 2 m over daglig vande, og store dele af markerne under 2 m, hvilket medførte sumpet terræn med oversvømmelser en del af året. Det gav gode betingelser for malariamygen, der spredte den såkaldte lollandske feber i 1800-tallet. Det satte gang i dræningsarbejdet. Ryde å løber gennem Øllingsøe, og på grund af det flade terræn er det vigtigt, at åen er oprenset, så vandet kan komme væk. Helge D.S. satte sig ind i reglerne og blev formand for Ryde å-lav. Efter besøget kørte vi til Den gamle Digegård ved Hummingen. Efter spisningen holdt Helge Danneskiold-Samsøe et indlæg om foreningen for Danske Vandløb, som han er blevet formand for. Et levende indlæg som andre foreninger også kunne have glæde af.

Vi havde en god tur, og der var 60 deltagere, hvilket tyder på, at der er interesse for at komme ind på gårde, hvor man ellers ikke kommer, og der er i hvert fald Slægtshistorie så det batter.

Hans Jørgen Hansen

P.S

Vi er ved at indsamle mailadresser, men mangler stadig ca. 30, så de medlemmer, som ikke har indsendt endnu, må gerne sende den til et af bestyrelsens medlemmer.

Midtjysk Kreds

Den 21. september besøgte Midtjysk Kreds Thorsø Miljø & Biogas. Det skete på opfordring af Jens Skytte, der har været med siden starten af biogasanlægget. Driftsleder Anders Nedergaard viste rundt og fortalte meget engageret om stedet, der blev etableret i 1994. Der var fra starten anlagt en forsigtig økonomisk linje som var fulgt siden. Der var ikke investeret i mursten, men tilstræbt at anlægget skulle være funktionelt og ikke prangende. Der var meget rent og velholdt overalt. Fødevarerstyrelsen stiller strenge krav til en sådan virksomhed. Der var seks ansatte og der eksperimenteres med fraktioner der kan give en optimal økonomi. Kunderne bor fortrinsvis i nærområdet og betjenes af virksomhedens tre lastbiler. Om sommeren opvarmes et friluftsbad i byen af varme fra værket. Det er et led i den udadventede PR overfor omgivelserne.

Derefter besøgte kredsens tidligere formand Jens Skytte på Aldrupgård. Jens er tredje generation på gården, der drives med en slagtesvineproduktion og planteavl. Jens fortalte om stedet og viste rundt. Stuehuset er bygget i 1864 i en markant byggestil. De øvrige længer i det firkanterede gårdrum lidt senere. Bag gården var flere store lader og maskinhuse. Midt på gårdspladsen står et stort lindetræ, der er plantet af bedstefaren. En stor del af stuehuset var lige blevet moderniseret og fremstod flot og funkulende.

Kredsen holdt generalforsamling med 16 deltagere i den hyggelige spisestue. Maria Nielsen fra Thy havde bebudet sin afgang fra bestyrelsen og blev erstattet af Niels Møller fra Koustrup Møllegård i Sønderhå. Knud Høstgaard Møller fra Balling i Salling var egentlig ikke på valg, men ønskede at udtræde grundet sin alder og tyve års virke i bestyrelsen. Knud havde selv fundet sin afløser, og det er Christian Fly Christensen fra Oddense. Det betyder at Midtjysk Kreds som hidtil er funderet bredt geografisk i hele kredsens. Midtjysk Kreds takker de afgangende bestyrelsesmedlemmer for behageligt samarbejde og byder samtidig velkommen til de nye.

Gunhild Olesen Møller

Nordsjællandskredsen

Udflugten lørdag den 27. august var til Hornsherrød i fint sommervejr.

Vi startede på Svanholm kl. 11 og fik en guidet rundvisning, godset blev i 1978 købt for dengang 30 mill. Kr. af knap 100 voksne, dengang var det nemmere at etablere sig – man kunne låne penge i banken. For tiden er der 82 voksne og 60 børn og man er deltager i et forpligtende fællesskab. Når man indtræder, er indskuddet på min. 50.000 kr. – vil man på et senere tidspunkt rejse igen får man sit indskud retur krone til krone. Godset drives økologisk med malkekøer og planteavl, vedvarende energi arbejdes der også med, solceller, vindmøller og ikke mindst tankerne omkring bæredygtighed, elbiler er på ønskesedlen. Man bidrager til fællesskabet med sin løn/indkomst modtager lommepenge og skal ikke selv forholde sig til mange af dagligdagens ting, børnepasning – madlavning blot som et par eksempler.

Demokratiet/styringen fungerer i form af fællesmøder i Spejlsalen en gang om måneden. Der besluttet ikke gennem afstemninger, har nogen stillet et forslag der møder modstand så er udgangen at forslagsstiller og modstander skal finde et kompromis til næste møde – det forpligter at sige nej!

Efter den spændende rundvisning spiste vi i Cafeen på Svanholm. Derefter gik turen videre til Skuldelev dukkemuseum og legetøjssamling. Familien Paaske har for egne midler samlet en imponerende samling af 8-10.000 dukker og legetøj fra 100 år tilbage. Noget af det "nyeste" er en næsten komplet samling af Tintin-modelbiler, har 65 af de i alt 70 der findes!

Mange fik sat tankerne tilbage til dukker og legetøj fra egen barndom.

Turen for de 21 deltagere sluttede med at vi drak kaffe og spiste hjemmebag hos Lis og Jens på Maglehøjgaard på Vejleby mark.

Kredsens næste arrangement vil blive omtalt i november/december

Jens Brogaard Jensen

Sjælland Syd

Kredsens anden udflugt var vi hos Arne Skovbæk, der fortalte om sit landmandsliv i 45 år. Han er meget kultur- og kunstinteressert. Der er en stor have med en masse georginer Han driver selv jorden, men med hjælp fra naboer. Han har været aktiv i det politiske inden for venstre. Det var den 22. juni vi var der, der var sat telt op til St. Hans aften, som han havde stået for i mange år

Derefter kørte deltagerne – 24 i alt - til Folehavegaard hos Inga og Asger, det var kun få hundrede meter fra Arne Skovbæk

Vi begyndte med kaffen, mens Asger fortalte om tiden på gården.

Den ene bygning var lavet om til ferie lejligheder hvor der var stor efterspørgsel

Han har også lavet et stort museum i de tidligere stalde. Vejret var med os, så vi kunne spise det medbragte i gårdhaven.

Knud Pedersen

Sydlig Sønderjylland

Her i september havde vi en meget interessant aften på Gråsten Landbrugsskole, hvor skolens nye forstander, Bjarne Ebbesen, tog imod viste rundt og fortalte om skolen.

24 havde tilmeldt sig arrangementet, der sluttede med kredsens generalforsamling, som blev afviklet i værdig ro og tilfredshed.

Chresten A. Krogh.

Vejlekredsen

Kredsen var den 14. juni på besøg på Kongerne Jelling. 29 var mødt til kaffe på stedet, der var god tid til at se udstillingen, der er meget interessant og virkelig godt opsat. Klokken 15 fik vi en rundvisning af Martin, vi startede ved stenene som nu er sat i glas for at beskytte imod vind og vejr. Der blev også berettet om de to store gravhøje, hvoraf kun Gormshøj er en rigtig gravhøj, vi var oppe på toppen af højen hvorfra vi kunne se det afmærkede fæstningsværk, vi fik også indsigt i opbygningen af dette, som havde Gorms gravsted som midte, lige gyldig hvad vej man kiggede. Det hele var meget imponerende og større end vi havde forestillet os. Så var der igen frit slag til selvsyn, nogle valgte den smukt restaurerede kirke, andre havde ikke set nok på museet. Kl. 17.30 var der aftensmad bestilt på Skovdal kro, som ligger smukt ved Fårup sø.

Som noget nyt vil vi gerne have lov til at kontakte jer via jeres mail, dem som har en sådan. Hvis ikke er der måske et telefonnummer eller adresse, ring eller mail til Birgit Therkildsen.

Den 18. oktober var Vejle kredsen i Christiansfeld. Der var mødt 22 op til en rundvisning i den Verdenskultur-arvsfredede bydel. Vi mødtes med vores rundviser ved Søsterhuset, her fik en meget grundig ofrientering om både bygninger, og historien bag Brødremenighedens opståen i Danmark. Kirken var desværre under restaurering, så det var ikke muligt at se denne smukke kirke indefra. Der er ca. 125 medlemmer af menigheden boende i Christiansfeld og 400 i hele Danmark. Pengene til den nænsomt restaurerede bydel kommer fra store fonde som Realdanmark og Mærskfonden samt andre.

Vi sluttede dagen med kaffe i Brødremenighedens hotel. Her holdt vi også vores generalforsamling, der foregik stille og roligt, med genvalg på alle poster. Formanden berettede om årets gang i kredsen, samt orienterede om landsforeningen virke.

Steffen Juul.

Vendsysselkredsen

Vi var på et meget interessant bedrifts besøg den 17. september, hos "Helgstrand Dressage", i Uggerhalne. Gården drives af: Marianne & Andreas Helgstrand.

Det er en helt nyopført ejendom fra 2000, og senere, er der bygget flere haller til, og de bygninger der er fra 2000, er indrettet til opstaldning af heste, ridehaller og til andre faciliteter.

Der er egne heste og hesteejere kan få deres heste opstaldet og foruden professionelt pasning, bliver hestene også trænet i dressur. Det koster kun 11.000 kr. pr. måned.

Hestene er altid til salg når de er opstaldet, på "Helgstrand Dressage". Der er 137 heste på Møgelmoségård" og 137 på en nærliggende ejendom.

Der er i alt 47 ansatte, i forskellige job. Mariannes far viste rundt og fortalte, han var en god fortæller.

Da vi havde indtaget vores medbragte kaffe, fortalte Slægtsgårdsforeningens ejendomskonsulent, Peter Christensen, om gårdens historie. Han er født der, og det var ham og hans søskende der solgte "Møgelmoségård" i 1998. Der var dog kun 14 deltagere til dette gode besøg.

Niels Ole Volhøj

Vestsjællandskredsen

Kredsformanden, Karen Andersen, havde indbudt til efterårsmøde på Baungård på Røsnæs, hvor hun residerer sammen med ægtefælden Ove. 28 medlemmer havde taget imod indbydelsen, og vi samledes i gårdens lade, der er indrettet til vævestue og velfærdsrum. I velfærdsrummet var der dækket op til kaffebord, og her indtog vi vore pladser. Efter velkomsten fortalte Ulrik Olsen om sit landbrug. Han driver gården Lykkensgård med planteavl og svineavlscenter. Han får har en anden gård, hvor der også er avlscenter. Sammen med en tredje gård har de maskinfællesskab som driver deres egne 1400 ha, men desuden er maskinfællesskabet også maskinstation. Ulrik Olsen har forpagtet Baungårds jord.

Lykkensgård er et af landets 26 avlsbesætninger under Danavl. Ulrik Olsen fortalte meget engageret om driften og den etik, der ligger i et sådan avlsarbejde, om hygiejne, medicinforbrug og genteknologi.

Efter kaffen og fru en delikate kager, fortalte Karen Andersen om sin interesse for vævning, som hun har undervist i siden 1999 og om, hvorfor vævestuen blev indrettet på gården.

Derefter fortalte Ove Andersen om gården, hvor han og Karen er 4. generation, idet Karen oldeforældre købte gården i 1885. Stuehuset og laden er fra 1926.

Derefter var der lejlighed til at se de vævede ting, gå en tur i haven og bese det smukke hjem.

Det var en meget vellykket eftermiddag, som Karen og Ove fortjener megen ære for.

Århuskredsen

Der er afholdt generalforsamling og møde den 30. september 2016 på Gl. Estrup.

Kredsens formand bød velkommen. Herefter blev ordet givet til foreningens formand, Gunhild Olesen Møller, der bl.a. formåede med sit indlæg klart og overskueligt at fremstille Dansk Slægtsgaardsforenings styrker, muligheder og udfordringer for de 16 tilhørere.

Efter kaffepausen indledtes generalforsamlingen Beretningerne blev godkendt.

Der blev fire forslag til møder i 2017, som bestyrelsen vil arbejde videre med.

Herefter var der valg. På valg var Niels Thyboe, Hans Alrøe og Anne Lis Ladefoged. De to sidstnævnte ønskede ikke genvalg. Niels Thyboes genvalg blev modtaget med bifald fra forsamlingen.

Efter at have hørt det informative indlæg af Gunhild Olesen Møller stillede Kirsten og Poul Georg Johnsen, Nimtofte på Djursland, under applaus deres ressourcer til rådighed for arbejdet. Valghandlingen afsluttedes med klapsalver til de valgte.

Under evt. overrakte næstformand Kristian R. Foged gaver til de fratrådte bestyrelsesmedlemmer med tak for indsatsen fra foreningen og bestyrelsen.

Efter generalforsamlingen har bestyrelsen konstitueret sig, og opgavefordelingen er blevet:

Formand og sekretær:

Vibeke Binnerup, Grenåvej 281, 8963 Auning.

Næstformand:

Kristian R. Foged: Dyrhøjvej 17, 8410 Rønde

Kasserer:

Birger Søndergaard, Margrethelundvej 5, 8550 Ryomgård.

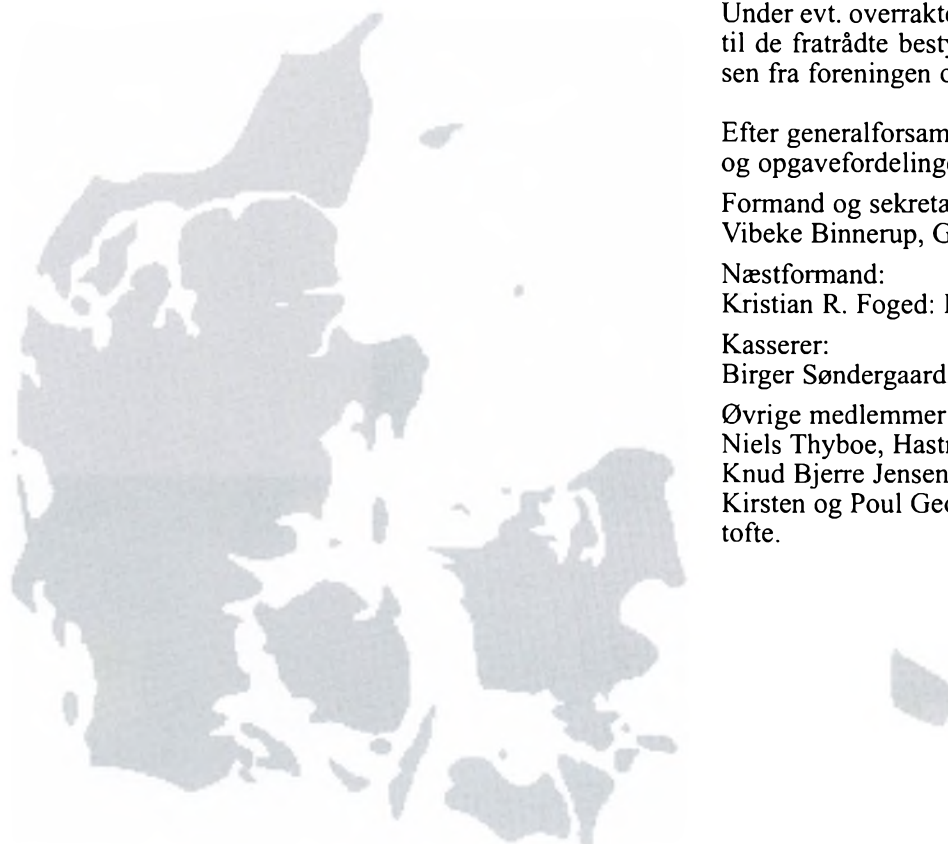
Øvrige medlemmer:

Niels Thyboe, Hastrupvej 3, 8981 Spentrup

Knud Bjerre Jensen, Askhøjvej 69, 8570 Trustrup

Kirsten og Poul Georg Johnsen, Skalhøjvej 32, 8581 Nimtofte.

Anne Lis Ladefoged/Vibeke Binnerup

Returadresse:
Inger M. Hansen,
Svalevej 13, 4440 Mørkøv
ID: 47395

Slægtsgårdsstenen

Knud Pedersen, Kildemosegård i Guderup ved Næstved, der er den dynamiske formand for Dansk Slægtsgårdsforenings kreds Sjælland Syd, har fået anbragt en meget stor sten - 17 tons - i sin have. Både Knud og hans far, Svend Pedersen, har kørt på stenen, når de arbejdede i marken, men så besluttede Knud at få den fjernet. Men meget maskinkraft og mas blev den flyttet hjem til gården. Det var hensigten, at Slægtsgårdsforeningens devise skulle hugges i stenen, men stenhuggeren var ikke sikker på, at stenen egnede sig til at hugge i, og derfor blev resultatet at devisen blev sat med messingbogstaver.

På stenen anden side står GWDORP, som var landsbyens Guderups stavemåde i 1370.

Slægtsgårdsstenen skal også erindre om, at til næste år - 2017 - fejrer Gunhild og Knud Pedersen guldbryllup og det er samtidig 50 år siden, ægteparret overtog Kildemosegård.

OGN

